

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Ordine Commendationis animae. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

nus enim idem est, ac Dominus; sed vocabulum, Dominus, terroris esse, non reverentiæ, existimabant antiqui, ait Paninus *de interpret. vocum obscur.* qui & Apostolicus dictus est, tamquam Successor Petri Principis Apostolorum, ut ait Rupert. *lib. 1. de div. offic. cap. 27.* Vacante Sede, petitio hæc de Domino Apostolico omitti debet, vna cum Versu post Psalmum in precibus; *Oremus pro Pontifice nostro N.* & Oratione de eodem; quia, non est, si vacat Sedes. nam & in Canone, sede vacante, iubemur tacere nomen Pontificis, & vocem ipsam.

12. Psalmus post Litanias erat alius; Orationes item longè plures, quam hodie, ex Radulpho, à quo indicatur esse ultima Oratio, quæ item apud nos est ultima. Pius V. tamen nihil mutavit, sed omnia à Breviario edito 1550. in suum transtulit Breviarium, excepto Litaniarum sine, quem prorsus accepit à Brev. M. S. Habentur in Sacramentar. Gregoriano Orationes hæc; *Deus, cui proprium est misereri; Ineffabilem; Deus, qui culpa offenderis; Exaudi quesumus Domine; Deus, à quo sancta desideria; Vre igne; Fidelium; & Omnipotens,* quæ ibidem dicitur esse S. Augustini; sed habentur sparsim in citato libro.

13. Quod si Litanie separatim à Psalmis Pœnitentialibus dicendæ sint, dicto ad Laudes diei, *Benedicamus Domino, Deo gratias,* statim ex dicuntur. nam *Fidelium anima:* pro sine Laudum, dicitur in fine Litaniarum, & utriusque deservit.

14. Nulla est obligatio extra Chorum recitandi septem Psalmos prædictos, absolvente nos Pio V. in Bulla Breviar. ab omni peccato, & obligatione de hac re; qui concedit Indulgentiam quinquaginta dierum qualibet vice recitantibus eosdem iuxta Rubricas Breviarii in Choro, si consuetudo viget eosdem recitandi, conservetur.

15. Pro Litanis separatim dicendis nulla est Indulgentia; sed obligatio in Litanis maioribus, & minoribus, qua de re vide *Sectionem. C. c. 16. num. 3. pag. 194.*

16. Communior usus Ecclesiarum, Vrbis est, quod (excepto Sabbato Sancto, & Vigilia Pentecostis) Cantores, & Chorus eas dicant alternatim in Litanis maioribus ad distinctionem a minoribus alicubi Chorus repetit, quæ Cantores integrè dicunt, ut in Sabbato Sancto, qua in re standum est locorum consuetudini, & longior Processio congruè id requirit.

De Ordine Commendationis Animæ. Cap. V.

Magni momenti, vnde pendet æternitas, est exitus animarum de suis corporibus; & ideo cuicumque Sacerdoti, nedum Parocho, datur facultas commendandi animas Deo in hora mortis, & in transitu earundem animarum. Ut autem quilibet Sacerdos ad manum habere queat, necessitate præsertim urgente, & Rituali (quod Parochorum est) deficiente, ad calcem Breviarii additus est Ordo Commendationis animæ, extat in Brev. M. S. Usus autem commendandi animas in earum recessu est antiquior S. Gregorio, qui de eo meminit, *Homiliam in Euangel. 37.* & de S. Ioan. Eleemosynario ad morientes vtitante scribit Metaph. *in eius vita.* à quo agonizantes, ut puto, benedicebantur, nam hic ritus Episcopalis benedictionis in obitu fidelium ante annum 840. erat in usu, scribente Annonio *lib. 5. cap. 19. de gestis Francorum,* quod Ludovicus Pius Imperator moriens Diogenem Episcopum Metensem accersivit, & ab eo benedictionem petiit. Vnde S. Carolus Borromæus obtinuit à Greg. XIII. die 30. Decemb. 1580. facultatem omnibus Episcopis Provinciæ Mediolanensis concedendæ Indulgentiæ ægrotis, quos vel ipsi, vel eorum nomine alij visitauerint; tum ut ægroti benedictionem Episcopi diligentius procurent; tum verò etiam, ut ea reddatur ægrotis utilior.

2. Concordat noster Ordo cum antiquis M. S. excepta mutatione aliquorum Sanctorum in Litanis brevibus: quæ breves esse debuerunt, ut discedente anima,

ma, sequentibus precibus magis proprijs eam Domino commendemus.

3. In Rituali Pauli V. præscribitur Commendanti animam, vt induat superpelliceam, & stolam violaceã, aspergat locum, & infirmum aqua benedicta dicens: *Asperges me &c.* & imaginem Crucifixi ægroto tradat osculandam. de quibus meminit Alcuinus *cap. antepenultimo*, vbi etiam monet, esse legendas ante morientem Christi Passiones ab Euangelistis scriptas. & hic ritus quidem est antiquus legendi Passionem Christi coram morituris, ex Actis Sanctæ Marthæ Virginis, quæ sibi legi, dum obiret, eandem curauit.

4. Oratio illa: *Commendo te omnipotenti Deo, &c.* tota ad verbum epistola est, quam Petrus Cardinalis Damiani scripsit amico suo morienti: quæ habetur initio *Tomi tertij operum eiusdem, repõnenda in Tom. 1. lib. 8. epist. 15. num. 150.* Quod item hoc loco dicitur de tribus atrocissimis tormentis S. Theclæ, illud confirmat Baron. *in Not. Martyrolog.*

23. *Septembr.* & enumerat ignes, theatrum, & bestias, citatis SS. Patribus; sed non explicat, quodnam in teatro passa sit tormentum distinctum à bestiarum faucibus. in Annalibus Anno 47. explicat, eam tauris alligatam fuisse, vt discerperetur. nominari verò Theclam in agone mortis, Sanctus Cyprianus indicat, *Oratione pro martyribus, & in Oratione in die passionis*; quem secuti sunt in hoc eodem ritu SS. Terentius, & Socij, tum alij, vt scribit Baron. *loco cit.*

5. Ceterum fax cum Cruce, præter lectionem Passionis Christi, mirificè iuuant in agone constitutum, ex instituto Apostolico; quæ affuere in obitu Sanctæ Marthæ Hospitæ Christi, vt refert Sanctus Antoninus, *part. 1. tit. 6. cap. 20.* De Crucis effectibus coram moriente agit Tobias noster *part. 1. cap. 66. circa finem.*

6. Resp. *Subuenite Sancti Dei*, est, antiquum, & habetur in Antiphonario Sancti Gregorij.

De Benedictione Mensæ, & itineratio Clericorum. Cap. VI.

1. **O**Væ frequenter vsurpare decet Clericum in genere precum, ea collecta sunt in calce Breuiarij, pro vsu faciliori totius Cleri. inter hæc Benedictio Mensæ, quæ mane fit, & vesperi, opportunum hoc loco habet locum.

2. Originem habet à Christo, qui benedixit, antequam panes quinque distribuëret turbis; & in vltima cœna benedixit, fregit, &c. Post cœnam eandem Hymnum dixit, *Math. 16.* idest, Psalmum 113. *In exitu Israel de Aegypto*, vt docet Baron. *Ann. 34.* ex Rituali Hebræorum in Paschali cœna, quo, morem aliorum sequutus, vsus esse creditur Dominus noster.

3. Si antiquiora queramus 1. *Reg. 9.* vbi legimus: *benedixit hostiæ.* Caldæus legit: *benedixit super cibum.* & Daniel item *c. 14.* laudato Deo comedit cibum. Post cibum vero extat præceptum de gratiarum actione. *Deuter. 8. num. 10.*

4. Apostoli igitur imitati Christum, docuere posteros Benedictionem Mensæ, vt Paulus Timotheum 1. *ad eundem c. 4.* vt exponit locum illum Turrecrem. *cap. non liceat, dist. 44.* S. Athanas. *de sermon. Virgin.* vbi, inquit, federis ad mensam, & inceperis frangere panem, ter eum consignans (hoc est, signo crucis) his verbis gratias age: *Gratias agimus tibi. Pater noster.* & cum surrexeris à Mensa, rursus gratias agendo trinis vicibus dicas: *Miserator, & misericors Deus es eam dedit timentibus se. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.*

5. Inter Latinos S. Hieron. ait *Epistola 22. ad Eustochium de custod. Virginit.* nec cibi sumantur, nisi oratione præmissa; nec recedatur à mensa, nisi referatur Creatori gratia. meminit & Rabanus *de instit. Cleric. lib. 2. c. 10.* vbi habetur *Verf. Edent pauperes, &c.*

6. Eius ommissio peccatum est veniale, ex Nauarr. *de Orat. cap. 18. num. 43.* valet enim ad abigendos Demones; & ad continentiam nostram in cibo, & potu, vt ait Chry-